

Frågor och svar

Förslag om förändrat ansvar för kollektivtrafiken: Västra Götalandsregionen blir kollektivtrafikmyndighet

Efter att ha varit ute på remiss är förslag till avtal om förändrat ansvar för kollektivtrafiken i Västra Götaland nu utsänt för beslut hos Västra Götalandsregionen och samtliga kommuner i länet.

Idag äger Västra Götalandsregionen och kommunerna i länet Västtrafik gemensamt och ansvarar därmed tillsammans för kollektivtrafiken. Förslaget till avtal innebär att Västra Götalandsregionen blir ensam ansvarig för kollektivtrafiken och Västtrafik AB. Västra Götalandsregionen blir därmed också regional kollektivtrafikmyndighet i enlighet med den nya kollektivtrafiklagen som träder i kraft 2012. För att möjliggöra förändringen sker en skatteväxling.

Vad är bakgrunden till förslaget om förändrat huvudmannaskap för Västtrafik?

Syftet med förändringen är att få en bättre ägarstyrning av kollektivtrafiken som stämmer överens med den nya kollektivtrafiklagen och bygger på en fortsatt god samverkan mellan kommunerna och Västra Götalandsregionen.

Vad innebär den nya kollektivtrafiklagen för kollektivtrafikens framtida organisation?

Den nya kollektivtrafiklagen innebär bland annat att det i varje län ska finnas en regional kollektivtrafikmyndighet. Det är i denna myndighet som beslut om de strategiska frågorna för kollektivtrafikens utveckling ska tas. Västtrafik, och alla andra länstrafikbolag som finns i Sverige, kommer delvis få en annan roll när lagen träder ikraft.

Enligt det förslag till avtal som nu är utsänt för beslut till kommuner och region blir Västra Götalandsregionen den regionala kollektivtrafikmyndigheten i Västra Götaland.

När kommer ägarbytet av Västtrafik att ske?

Det förslag till avtal som är utskickat innebär att ägarbytet träder i kraft 1 januari 2012.

Beslutsprocessen pågår fram till och med april 2011 då regionfullmäktige och samtliga kommunfullmäktige i länet behöver godkänna det förslag till avtal som nu är utsänt. Därefter ska avtalet skrivas under av samtliga parter vid Västtrafiks årsstämma den 27 maj 2011.

Hur kommer förändringen att påverka kollektivtrafikresenärerna?

Kollektivtrafiken och dess utbud kommer, precis som idag, utgå från resenärernas behov, befolkningsutveckling och övrig samhällsutveckling. Skillnaden är att planeringen av kollektivtrafiken blir mindre beroende av kommungränserna än idag och kan i högre utsträckning utgå från människors faktiska resbehov och funktionella arbetsmarknader.

Den nya kollektivtrafiklagen innebär en avreglering. Kommersiella aktörer får från 1 januari 2012 fritt konkurrera med och komplettera Västtrafiks utbud. Den förändringen bedöms i högre grad få en direkt påverkan för resenären. Det kan komma att innebära ett större utbud och nya typer av tjänster. Med fler aktörer på marknaden kommer det att bli ännu viktigare med samordning och samarbete för ett väl fungerande kollektivtrafiksystem.

Kommer vissa grupper, exempelvis pensionärer, få fortsatt subventionerade kort?

Ja. Beslut om till exempel gratisresor för +65 eller +75 ska fortsätta gälla även efter förändringen.

Kommuner som beslutat om subventioner får fortsätta betala för dessa. Därmed kan subventionerna se lite olika ut i olika kommuner även efter det att Västra Götalandsregionen blir ensam ansvarig.

Hur blir det med samordningen mellan exempelvis skolresor och den allmänna kollektivtrafiken?

Kommunerna har ansvaret för skolresorna enligt skollagen – men precis som idag kan man som enskild kommun köpa skolkort och låta sina elever åka med den allmänna kollektivtrafiken där sådan finns som uppfyller behoven. Kommuner som har skolskjutsar i egen regi kan fortsätta ha det. Kommuner som har gett Västtrafik i uppdrag att ordna skoltrafik kan fortsätta göra det och betala för det som idag.

I samband med ägarförändringen genomförs en skatteväxling. Vad betyder det?

För att föra över kommunernas finansiella ansvar för kollektivtrafiken till Västra Götalandsregionen sker en skatteväxling. Skatteväxlingen innebär att kommunskatten sänks med 43 öre samtidigt som landstingsskatten höjs i motsvarande grad. På så sätt blir skatteväxlingen neutral för medborgarna i Västra Götaland.

Vad innebär skatteväxlingen för kommunerna och för Västra Götalandsregionen?

Vilken direkt effekt en kommun får beror framförallt på två faktorer. Dels vilken kostnad man har för kollektivtrafiken i kommunen och dels vad kommunen betalar – eller får - via det nationella kostnadsutjämningsystemet. De flesta kommuner får en direkt effekt som motsvarar mindre än +/- 10 öre på kommunskatten. Sex kommuner får en större negativ effekt än 10 öre. För att mildra konsekvenserna för dem finns förslag om att effekten ska kunna tas i trappsteg över en tvåårsperiod.

I och med växlingen avsäger sig kommunerna det fortsatta kostnadsansvaret för kollektivtrafikens utveckling.

För Västra Götalandsregionen del innebär skatteväxlingen att landstingsskatten höjs med lika många ören som kommunskatten sänks, med 43 öre. Därefter har Västra Götalandsregionen ansvaret för de framtida kostnaderna för kollektivtrafikens utveckling.

Hur ska samverkan ske mellan kommunerna och Västra Götalandsregionen så att samhällsbyggnad och kollektivtrafikens utveckling går hand i hand?

Förslaget innebär att Västtrafik fortfarande ska ha regelbundna kontakter direkt med kommunerna i det löpande arbetet. Det är ett ansvar både för kommunerna och Västra Götalandsregionen att se till att resurser avsätts för en sådan samverkan.

När det gäller mål och övergripande prioriteringar bildas delregionala kollektivtrafiksamråd där samtliga kommuner ingår. Det ska även bildas ett regionalt forum, ett kollektivtrafikråd, där representanter för kommunerna och Västra Götalandsregionen möts. Det regionala kollektivtrafikrådet kommer att ha som uppdrag att bereda förslag inför beslut i Västra Götalandsregionen. Därmed är kommunerna delaktiga i och kan påverka inriktningen för kollektivtrafikens utveckling även i fortsättningen, även om beslutsmandatet ligger hos Västra Götalandsregionen.

Kommunerna kommer även att ha möjlighet att köpa till trafik om man vill ha en högre standard än vad som inryms i Västra Götalandsregionens budget och prioritering.